Angela Gheorghiu, rândunica măiastră

(Costin Popa – 22 ianuarie 2009)

Am mai folosit această sintagmă într-o scriere de acum peste zece ani, pe când recenzam o nouă ediție discografică integrală a operei **La Rondine** de Puccini, cu soprana Angela Gheorghiu în rolul Magdei de Civry. Deși nu-mi stă în obicei, sunt nevoit s-o repet. Mi-a oferit prilejul vizionarea unei înregistrări a recentului spectacol de la Metropolitan Opera din New York. Impresiei sonore pe care mi-am format-o comentând live transmisia directă pentru Radio România Muzical și Cultural, i-am adăugat-o acum pe cea vizuală.

Răpitor de frumoasă...

...cu siluetă de top model, suavă, vaporoasă în costumele desenate de Franca Squarciapino, Angela Gheorghiu pare desprinsă dintr-un tablou al epocii alese de regizorul Nicolas Joël, anii interbelici. Sunt convins ca maeștrii penelului, impresioniștii în special, s-ar fi întrecut s-o imortalizeze pe pânze, deși sunt sigur că ar fi inspirat și poate inspira orice moment creator. Unui asemenea look, artista îi adaugă, în ambientul de stil art-déco îngemănat cu elemente art nouveau (autor Ezio Frigerio), mişcări, gestualitate în plutiri uşoare, primăvăratice, analoge zborului rândunicii alegoric imaginate de Puccini. Privirile filtrate, ochii ce farmecă, lucirile şăgalnice, delicatețea, întregesc portretul. Îmbrățișările, înlănțuirea brațelor cu iubitul Ruggero (aici, chiar soțul divei, tenorul Roberto Alagna) sunt cadraje pline de naturalețe, filmice. Este meritul lui Joël, al celor doi protagoniști și, nu în ultimul rând, rezultatul transpunerii în scenă a sentimentelor lor din viața reală.

În viziunea Angelei Gheorghiu, Magda de Civry pulsează de juvenilitate, de atitudini copilărești chiar. Construcția pe care o oferă rolului pare cumva atipică și contrapunctică pentru o ființă indubitabil versată, întreținută de un senior bogat precum bancherul Rambaldo. Magda Angelei nu pare genul și se distanțează de ideea pucciniană. Magda se joacă. Poate fi un alt approach. Cunoscuta arie **Ch'il bel sogno di Doretta** nu o răscolește, nu o transpune, nu o aruncă în visare. Receptează și repetă versurile lui Prunier cu oarecare detașare.

Dar momentul critic, tulburarea în fața sentimentului puternic al lui Ruggero, transformarea, vin brusc în cel de-al doilea act, **Ah! Per tutta la vita... Perché mai cercate di saper...** Disperarea din ochi la sosirea lui Rambaldo, pledoaria (**Ma voi non lo sapete...**), frământarea mută sunt atitudini impresionante prin care Angela Gheorghiu își probează talentul actoricesc. Emoționalitatea este puternică. Memorabil şi subjugant!

Desfăşurat într-o ambianță de vis pe Riviera (coloristică superbă de decoruri olive cu nuanțe de bleu și albastru intens), actul al III-lea a fost tensionat punctat. Magda îi anunță lui Ruggero, parcă fără niciun efort aparent, hotărârea de a-l părăsi. Pleacă la jocurile ce i-au fost dragi, plutind come una rondine, ca o rândunică, așteptată în penumbră de bătrânul Rambaldo. Surâsul ei final rămâne însă învăluit în mister...

Sub semnul emoției

În seara spectacolului, anunțul directorului general Peter Gelb a făcut audiența să frisoneze: Angela Gheorghiu suferea de o puternică răceală dar urma să cânte, ca omagiu adus publicului din sală, telespectatorilor, radioascultătorilor, cinefililor. Un efort superb, știut fiind că o lege nescrisă a liricii spune că a performa „pe boală” este total nerecomandat. Dăruirea artistei a surclasat preceptele din manuale. Într-un interviu pe care i l-a luat în pauză celebra soprană Renée Fleming, dialog captat de posturile noastre de radio dar nu de cele internaționale TV, Angela Gheorghiu a adresat, în limba română, un salut plin de afecțiune către auditorii de acasă, dedicându-le seara. Un gest minunat și, de ce să n-o spun, cu mare impact mediatic!

Cei prezenți în sala de la Metropolitan, fermecați de frumusețea și jocul protagonistei, de voce și nuanțări, au aplaudat frenetic, trecând peste ușoare opacități de sunet, peste vibrato-ul unor note acute, peste o arie **Ch'il bel sogno di Doretta** mai puțin aerată. Fascinația timbrală, sonoritățile grave **di petto** domol subliniate (o pregătire pentru noul rol anunțat, Carmen?), culorile, frazarea impecabilă (valsul **Ore dolci e divine** este numai un exemplu), atacurile și desenele dulci în pianissimo (**Fanciulla, è sbocciato l'amore!** din aceeași secvență) au măiestrit o seară începută sub semnul emoției – a artistei, a noastră – și continuată în crescendo spre un final fără reproș.

Roberto Alagna nu poate fi disociat de sunetul cald, meridional al vocii sale, de pasiunea în cânt, de poetica expresiei. Pentru un sicilian născut în Corsica nici nu e de mirare. Trăirea este atât de intensă încât, în finalul **Non lasciar mi solo**, duce verismul discursului până în zona extrapolărilor naturaliste. Chiar dacă rolurile grele – ce depășesc vocalitatea sa lirică și pe care le abordează în acest moment avansat al carierei – își lasă amprenta asupra glasului (vibrato în registrul extrem acut sau ușoară „deschidere” a unor note centrale), tenorul rămâne un interpret de forță iar cuplul cu soția lui se arată încăodată irezistibil.

Ceilalți

Spectacolul newyorkez a însemnat și debutul la Met al tenorului Marius Brenciu. Nu-l mai ascultasem, nu-l mai văzusem de multă vreme. În rolul Prunier, a expus aceeași voce plină de muzicalitate, completată de inteligență artistică, atribute pe care i le admiram în anii bucureșteni. Foarte subtil și mobil în scenă, mai... slab cu câteva bune kilograme, Brenciu a fost o prezență deosebit de agreabilă. Parteneriatul cu excelenta soprană lejeră Lisette Oropesa (Lisette), o tipică voce de soubrette, delicioasă ca o păpușă Barbie, a fost suculent.

În rolul bătrânului Rambaldo, celebrul bas Samuel Ramey a propus o prezență de distincție, cu timbru consistent și învăluitor, dar într-o stare de accentuată uzură vocală, manifestată printr-un supărător balans al sunetului, veritabil wobbling, cum spun americanii. La aproape 67 de ani, oricât de pliat ar fi genului său de erou, trebuie să se gândească la retragere. Urgent! Nu este cazul să-și umbrească marea carieră.

Numeroasa distribuție (15 personaje!) a prilejuit portretizări variate și bine integrate atmosferei. Este meritul regizorului, al cântăreților actori care, înconjurând „principalii”, au reușit cadraje absolut veridice ale epocii. În minunatul salon al Magdei (primul act), la Café Bullier (actul secund, decorat într-un cartezianism mai puțin inspirat), mondenitatea și agitația pariziană au vibrat intens.

Până și mișcările de balet din secțiunea mediană a spectacolului au fost realmente nebunești! Prelungirile, ecourile unei belle époque...

În fosă, admirabila baghetă a dirijorului Marco Armiliato a condus în exuberanță și suplețe, atentă și minuțioasă în detalii, consfințind un spectacol de certă calitate.